

ביאור ההלכה דנזקקין לתובע תחילה בדרך החסידות

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה: מניין שאין נזקקין אלא לתובע תחלה, שנאמר: "מי בעל דברים יגש אליהם" - יגיש דבריו אליהם. אמרי נהרדעי: פעמים שנזקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסיה.

(ב"ק מו, ב)

באמת נאמרו הרבה פירושים בזה, ואענה גם אני את חלקי בעזר הא-ל. דודאי נראה עיקר הפירוש "נזקקין לתובע תחילה" לענין שישמעו דבריו תחילה. . כשבאין לדון והתובע רוצה שישמעו דבריו תחילה ורוצה שהוא יאמר תחילה, ונפק"מ דאילו יודה מקלטה, ואין מודה מקלטה חייב שבועה דאורייתא אלא כשהודה לאחר שטען התובע, אבל אם הודה בנ' ואח"כ טבעו התובע בק' וכפר - פטור משבועת התורה כלקמן סי' פ"ח סעיף ט"ו דנזקקין לתובע לשמוע דבריו תחלה, שאף אם יודה לו הנתבע מקלטה, מ"מ כל זמן שלא שלם לו הרי הוא הנתבע ובעל דינו מיקרי תובע וחייב שבועה דאורייתא, והיה לו לפרוע מה שיודה קודם שטבעו בנ"ד. ואי זילו נכסיה דנתבע, כגון שהנכסים זילי בעת ההיא, או שיצטרך למכרם בזול כשימכור במהירות לשלם לו, ולכך לא שלם לו קודם שטבעו - נזקקין לנתבע תחלה, ואם יודה לו מקלטה קודם שיטעון התובע אינו חייב שבועה דאורייתא, וכדקי"ל לקמן סי' פ"ח דאינו חייב שבועה דאורייתא אלא כשקדמה תביעת התובע כנ"ל ודו"ק.

(ש"ך תר"ט סי' כד סק"א)

היצר הרע מסית את האדם לעבור על דעתו ועל דעת קונו. וכאשר ח"ו הוא מצליח במלאכתו ה"ה עולה ומקטרג וטוען כי האדם חייב רח"ל. ואזי נעשה היהודי "מודה במקצת הטענה", באומרו: הן אמת, שקלקלתי מעשיי והכעסתי את בוראי, אמנם, לא עשיתי זאת אלא משום שיצירי אנסני ובאמת לאמיתו לבי ער לה' ולתורתו, שהרי גם פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, מלאים ממש, ואך מעט נטיתי מדרך הישר.

דין תורה הוא שמודה במקצת הטענה חייב שבועה דאורייתא. אדם שאכן עבר עבירה ורוצה להלחם עם יצררו הרע ולהתנהג כדרוש, זקוק לכוחות מיוחדים מלמעלה, וע"ז צריכים "להשביעו", מל' "שובע", בכחות מיוחדים ונעלים, שחלקי נפשו שלא נפגמו יוכלו להשאר ברשות הקדושה.

לקראת שבת

אמנם, שבועה היא דבר קשה וחמור במאוד, שלכן הזהירו שלא להשבע אפילו על האמת. כי כשנותנים ליהודי כאלו כוחות נעלים ונפלאים – ואינו מנצלם כדבעי ל' למהוי, עלול הוא להענש ע"כ רח"ל, ואף הכוחות הנעלים האלו יילכו לאיבוד.

ועל כן ישנה עצה שאם "זילו נכסי" דנתבע, אזי נזקקין לנתבע תחילה, וכך הוא לא יצטרך להיות "מודה במקצת" (כיון שיאמר מראש כמה הוא חייב, ואף אם יתבענו אח"כ ביותר – אי"ז מודה במקצת).

משמעות הדברים:

מצינו ברבן יוחנן בן זכאי שבשעת פטירתו מן העולם בכה ואמר "יש לפני שני דרכים, אחת של גן עדן ואחת של גיהנם, ואיני יודע באיזו מוליכין אותי, ולא אבכה". – ולכאורה כיצד יתכן שרבן יוחנן בן זכאי שהיה מגדולי התנאים, "שימש חכמים מ' שנה, ופרנס את ישראל מ' שנה" (ספרי פ' ברכה פיסקא טז) וכו'. ולא ידע "באיזו דרך מוליכין אותי" !

אלא ביאור הדבר הוא ע"פ הידוע שהקב"ה נותן לכל אחד מספר ימים ושנים מסויים, ועליו למלא את שליחותו בעלמא דיין באותם רגעים קצובים שנמסרו לו. וכל רגע שנמסר ליהודי יש בו מטרה ותכלית להשתמש בו כראוי לעבוד את הבורא ית"ש.

רבן יוחנן בן זכאי היה עסוק כל ימיו לרבות הלילות בעבודת הבורא ובניצול כל רגעיו, כוחותיו ויכולותיו לעשות ולקיים עבודתו ית' – עד שמעולם לא היה לו פנאי לעצור ולהתבונן באיזו "דרגה" הוא אוחז, ובאיזו דרך מוליכין אותו.

רק כאשר עמד לעזוב את העולם, וכבר סיים את שליחותו הכללית בעוה"ז, רק אז נפנה לעיין ולדקדק בחשבון צדק אודות עצמו – שאם לא עכשיו אימתי – וזה הביאו לבכיה.

זוהי הכוונה ב"זילו נכסיה". כאשר היצר הרע תובע יהודי, והוא "מודה במקצת הטענה" – אבל "זילו נכסיה" – זמנו יקר אצלו, ואין לו רגע אחד לבזבז על "דין תורה" עם היצר הרע, מכיון שכל כולו עסוק בתורה ועבודת השם, אזי, אף על פי שיתכן שהוא נכשל בעבירה, אך עם זאת אין צורך "להשביעו" בכוחות מיוחדים, אלא "נזקקים לנתבע תחילה" ואנו בטוחים שלא רק שלא ייפול לגמרי לרשותו של היצר, אלא הקב"ה עוד ייתן לו ויוסיף עד שיצליח בעסקו בעבודת השם ובמילוי שליחותו בעולם, והיצר לא יוכל לו.

